

STAV A VÝVOJ BANKOVÉHO SEKTORA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V OBDOBÍ ROKOV 2000 AŽ 2003

Situation and Development of the Banking Sector of the Slovak Republic during the years 2000 - 2003

Ol'ga Kadlečková

Úvod

Obdobie rokov 1999 až 2001, je možné charakterizovať ako obdobie predprivatizačnej reštrukturalizácie troch najväčších štátom vlastnených bánk a to Slovenskej sporiteľne, Všeobecnej úverovej banky a Investičnej a rozvojovej banky. Tieto banky si so sebou niesli „zdedený balík problémov“ ešte z čias centrálne plánovanej ekonomiky v podobe nízkeho kapitálového vybavenia, ale najmä nekvalitných úverových portfólií, ktoré boli dôsledkom podkapitalizovanej ekonomiky a nedostatočnej platobnej schopnosti klientov. Súbežne s procesom reštrukturalizácie týchto bánk prebiehal aj proces ich privatizácie.

Rok 2000

Vo vývoji bankového sektora Slovenskej republiky sa v roku 2000 začali prejavovať pozitívne výsledky programu reformy bankového sektora. V najväčších štátom vlastnených bankách boli v priebehu druhého polroka 1999 a prvého polroka 2000 realizované zásadné kroky k posilneniu kapitálovej vybavenosti (v celkovom objeme 18,9 mld. Sk) a zlepšeniu kvality ich úverového portfólia (odsunulo 105 mld. Sk rizikových úverov). Banky po týchto krokoch dosiahli štandardný limit kapitálovej primeranosti a podiel klasifikovaných úverov klesol pod 20%. Týmto sa význame stabilizovalo približne 45% aktív bankového sektora.

Na základe finančnej analýzy vývoja situácie v malých a stredných bankách, prijal Bankový dohľad Národnej banky Slovenska v rámci bankovej reformy, aj stratégiu postupu voči týmto bankám. Výsledkom tohto postupu bolo, že NBS svojim rozhodnutím z 19. apríla 2000 zaviedla nútenú správu v Slovenskej kreditnej banke, a.s., Bratislava a rozhodnutím z 1. júla 2000 v Dopravnej banke, a.s., Banská Bystrica. Spolu s AG Bankou, a.s., Nitra, ktorej bolo rozhodnutím z 13. apríla 2000 odobraté povolenie pôsobiť ako banka. Uvedené banky prešli do osobitného režimu. Dňa 13. apríla 2000 Krajský súd v Bratislave vyhlásil konkurz na majetok AG Banky, a.s., Nitra, 4. júla 2000 Krajský súd Bratislava vyhlásil konkurz na majetok Slovenskej kreditnej banky, a.s., Bratislava, nútená správa bola ukončená a povolenie pôsobiť ako banka pre Slovenskú kreditnú banku, a.s., Bratislava zaniklo. Krajský súd v Banskej Bystrici vyhlásil 22. augusta 2000 konkurz na majetok Dopravnej banky, a.s., Banská Bystrica. Týmto vyhlásením sa skončila nútená správa. Problémy v niektorých ďalších malých a stredných bankách NBS riešila opatreniami na ich stabilizáciu.

V bankovom sektore Slovenskej republiky bolo k 31. decembru 2000 dvadsaťtri bankových subjektov - dvadsaťjeden bánk a dve pobočky zahraničných bánk. Upísané základné imanie bankového sektora SR vrátane trvale poskytnutých finančných prostriedkov pobočiek zahraničných bánk k 31. decembru 2000 predstavovali čiastku 54,00 mld. Sk. Podiel zahraničných investorov na celkovom upísanom základnom imaní bánk a trvale poskytnutých finančných prostriedkov pobočiek zahraničných bánk k 31.12.2000 predstavoval 15,15 mld. Sk čo je 28,1%.

Rok 2001

Ako nasledujúci krok reformy bankového sektora, súbežne s procesom reštrukturalizácie, prebiehal aj proces zmeny vlastníkov – privatizácia bánk. Rok 2001 bol rokom vstupu zahraničných investorov.

Erste Bank der Osterreichischen Sparkassen získala 87,18%-ný podiel na základnom imaní Slovenskej sporiteľne, a.s.

Proces privatizácie Všeobecnej úverovej banky, a.s. bol uzavretý dňa 21.11.2001 podpísaním zmluvy o kúpe majoritného podielu 94,47% a definitívnym prevodom akcionárskych práv na taliansku banku IntesaBci S.p.A.

Aj v Investičnej a rozvojovej banke bol ukončený proces výberu investora. Vláda 7. novembra 2001 schválila predaj 92,55%-ného podielu akcií IRB maďarskej sporiteľni OTP.

Uznesením vlády bol schválený návrh transformácie Konsolidačnej banky, š.p.ú. Bratislava. Návrh transformácie – teda zániku tohto peňažného ústavu ako banky - obsahoval postup riešenia obchodných vzťahov tejto bankovej inštitúcie formou postúpenia pohľadávok, resp. prevzatia záväzkov z úverov na družstevnú bytovú výstavbu na Slovenskú záručnú a rozvojovú banku, š.p.ú. Bratislava (uskutočnené 1.9.2001 v celkovom objeme 6,7 mld. Sk), ako aj kroky na zabezpečenie jej priameho predaja Slovenskej konsolidačnej, a.s. Bratislava. Vláda SR dňa 15.11.2001 priamy predaj schválila. Konsolidačná banka Bratislava zanikla k 1. januáru 2002 a začlenila sa do Slovenskej konsolidačnej, a.s.

Dva bankové subjekty boli k ultimu sledovaného obdobia naďalej v osobitnom režime, a to Dopravná banka, a.s. B. Bystrica a Devín banka, a.s. Bratislava - obe v konkurze a v procese odobratia povolenia pôsobiť ako banka. Na majetok Devín banky, a.s., Krajský súd Bratislava, vyhlásil 28.9.2001 konkurz.

V bankovom sektore k 31. decembru 2001 pôsobilo dvadsaťjeden bankových subjektov (devätnásť bánk a dve pobočky zahraničných bánk). Z uvedených devätnástich bánk boli dva štátne peňažné ústavy (Konsolidačná banka š.p.ú., Slovenská záručná a rozvojová banka, š.p.ú.) a tri stavebné sporiteľne. V priebehu roka poklesol počet aktívne činných bánk o dve, ako dôsledok zlúčenia Bank Austria Creditanstalt Slovakia, a.s. a HypoVereinsbank Slovakia, a.s., do HVB Bank Slovakia, a.s., Bratislava a ukončením nútenej správy a vyhlásením konkurzu na majetok Devín banky, a.s..

Podiel zahraničných investorov na celkovom upísanom základnom imaní bánk a trvale poskytnutých finančných prostriedkov sa v roku 2001 zvýšil z 28,1% (k 31. decembru 2000) na 60,6% (k 31. decembru 2001). Uvedené zvýšenie bolo spôsobené vstupom zahraničných investorov

do bankového sektora a zvyšovaním ich podielov na základnom imaní bánk pri postupnom znižovaní podielu štátu.

Rok 2002

V prvom štvrtroku roka 2002 pokračoval proces reštrukturalizácie a privatizácie bankového sektora. Bola zrušená Konsolidačná banka š.p.ú. bez likvidácie. Jej právnym nástupcom sa stala Slovenská konsolidačná, a.s., Bratislava. MF SR, ako zakladateľ Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, š.p.ú. pripravilo rozhodnutie o transformácii štátneho peňažného ústavu na akciovú spoločnosť.

Realizoval sa predaj Istrobanky, a.s. V marci 2002 NBS udelila súhlas pre Bank für Arbeit und Wirtschaft Aktiengesellschaft, Viedeň na nadobudnutie 100%-ného podielu na jej základnom imaní.

Tieto fakty ovplyvnili základné charakteristiky bankového sektora, klesol objem aktív a počet bánk. Spolu s tým pokleslo základné imanie a zmenila sa jeho štruktúra v prospech zahraničných investorov.

Cieľ NBS - zabezpečiť harmonizáciu legislatívy SR s právnym systémom EÚ a požiadavkami praxe a medzinárodných finančných inštitúcií, sa prejavil v príprave a následnom schválení zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách, ktorý nadobudol účinnosť od 1. januára 2002. V dôsledku uvedeného zákona dochádza k zásadným zmenám a to najmä v dvoch oblastiach: zákon výrazným spôsobom upravuje povinnosti a podmienky pre zvýšenie účinnosti výkonu bankového dohľadu v súlade s princípmi Bazilejského výboru pre bankový dohľad a stanovuje bankám podmienky v oblasti riadenia rizík bankových činností.

V slovenskom bankovom sektore k 31.12.2002 pôsobilo dvadsať bankových subjektov (osemnásť bánk a dve pobočky zahraničných bánk). Dve banky zmenili svoje obchodné mená: 1.4.2002 Poľnobanka, a.s. na UniBanka, a.s. a 1.8.2002 Investičná a rozvojová banka, a.s. na OTP Banka Slovensko, a.s. Z uvedených osemnástich bánk sú tri stavebné sporiteľne. Z pätnástich univerzálnych bánk má osem bánk a jedna pobočka zahraničnej banky povolenie na vykonávanie hypotekárnych obchodov. Objem upísaného základného imania bankového sektora k 31.12.2002 dosiahol hodnotu 38,5 mld. Sk. Podiel zahraničných investorov na celkovom upísanom základnom imaní bánk a finančných prostriedkoch poskytnutých zahraničnými bankami svojim pobočkám sa v sledovanom období zvýšil zo 60,6 % (k 31.12.2001) na 85,3 % (k 31.12.2002).

Rok 2003

V slovenskom bankovom sektore pôsobilo k 31.12.2003 osemnásť bánk a tri pobočky zahraničných bánk. Počet pobočiek sa rozšíril na tri, udelením bankového povolenia COMMERZBANK Aktiengesellschaft. Objem upísaného základného imania osemnástich bankových subjektov predstavoval 40,4 mld. Sk, finančné zdroje poskytnuté zahraničnými bankami svojim pobočkám 2,8 mld. Sk. Dňa 25. apríla 2003 udelila Národná banka Slovenska predchádzajúci súhlas na nadobudnutie 60,07 %-ného podielu na základnom imaní Banky Slovakia, a. s. zahraničným investorom, MEINL BANK Aktiengesellschaft, Viedeň. Vstupom zahraničného investora do Banky Slovakia je v rukách zahraničných investorov už takmer 90 % upísaného základného imania.

V sledovanom roku sa zvýšil aj počet bánk s povolením na vykonávanie hypotekárnych obchodov. Dňa 5. augusta 2003 vydala Národná banka Slovenska rozhodnutie, ktorým rozšírila bankové povolenie o vykonávanie hypotekárnych obchodov Dexia banke Slovensko a. s.

Národná banka Slovenska svojim rozhodnutím odobrila 28. februára 2003 povolenie pôsobiť ako banka Dopravnej banke, a. s., Banská Bystrica.

V roku 2003 sa stabilizovala situácia v bankovom sektore, ktorá vyplynula z výsledkov, dosiahnutých bankami v roku 2002, kedy došlo okrem iného k zlepšeniu produktivity aktív,

zvýšení konkurencie na trhu bankových produktov, ako aj k priaznivému vývoju plnenia ukazovateľov obozretného podnikania.

Tento príspevok vznikol s podporou interného grantu Ekonomickej univerzity číslo: 2317111/06 – Analýza a možnosti zosúladenia účtovných a daňových informácií v Slovenskej reupublike po vstupe do Európskej únie v nadväznosti na nadnárodnú úpravu.

Abstrakt

Obdobie rokov 2000 – 2003 môžeme charakterizovať ako obdobie reštrukturalizácie a privatizácie bankového sektora SR. Toto obdobie je tiež charakteristické prípravou nových právnych noriem v súlade s požiadavkami zosúladenia slovenského bankového práva s finančným právom EÚ.

Kľúčová slova: reforma bankového sektora, reštrukturalizácia, privatizácia bánk, harmonizácia slovenského bankového práva s právom EÚ

Summary

Years 2000 – 2003 we can define as period of restructuring and privatisation process in the banking sector of the Slovak republic. This period is also specific making ready new juridical standard. They are in harmony with exigency Slovak currency laws in areas financial legislation the states of EU.

Key words: reform of the banking sector, restructuring, bank's privatization, harmonization with the legislation of the European Union

JEL klasifikácia: G21

Použitá literatúra

- [1] Zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách v znení neskorších predpisov
- [2] <http://www.nbs.sk>

Kontakt

Oľga Kadlečíková, Ing., Katedra účtovníctva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 779, kadlecik@euba.sk